מה: טרף בקלפי פרק רביעי יומא

עין משפט נר מצוה

מד א מיי׳ פ״ג מהל׳ תמידין הלכה כ:
מה ב מיי׳ הל׳ ה ופ״ב הל׳ ד והלכה ח:
מו ג שם פ״ג הל׳ יג:

תורה אור השלם

ו. וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
ב. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה הַקְּטֹרֶת עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה
ג. אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:
ויקרא ו ו
ד. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת קְטִירֶנָּה: שמות ל ז
ה. תְּנוּ כֹהֵן אֵשׁ וְשִׁימוּ לְיהוָה קְטֹרֶת לִפְנֵי יְיָ מֹחַר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּחַר יְיָ הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי:
במדבר טז ז
ו. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וּלְפָנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
ויקרא טז יב

רבינו חננאל

ודרן בצידי המזבח, עד שיסדר המערכה גדולה, ואחר כך מחזירן עליה, דאמר אשר תאכל האש את העולה על המזבח, אמר לומר, מחזירים על גבי המערכה שבמזבח. ר׳ אבא אומר הא קרא אשר תאכל האש, מפיק לה מדרשא אחרינא, כדתני רב אחא בר מניומי בדבי רבי אליעזר בן יעקב אשר תאכל האש את העולה על המזבח, עיכולי עולה אתה מחזיר על המזבח ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת, וכר׳ יוחנן אי דאמר קטורת שפקעה מן המזבח הקטרת אפילו בשל שבתן אין מחזירין אתה על גבי המזבח, אלא עלמא מיהת שרין מוסיפין ביום הכפורים מנרכה יחידה על כל מים, מנא להו, ופרשינן האש, היה לו לכתוב אש, דלמה כתב והאש, אלא לומר שמוסיפין ביום הכפורים מערכת אש אחרת. הנה דרשנו הני קראי ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד, הא׳ קרא אחרינא אש המזבח תוקד על המזבח לא תכבה לימד על מערכה שניה של קטורת שתהיה מזבח החיצון. אש מהו, שנאמר ולקח מלא חתה גחלי אש, ומנורה, יד, והיא הדלקת נרות

ממורת הש״ס

סודרן על גבי כבש או על גבי סובב. אכל על גבי יסוד לא דל״כ היה נפסל בלינה אם ירד אכל סובב שהוא מחלי המזבח ולמעלה הרי הוא כמזבח ואין ליה מועלת בראשו של מזבח וכן בכבש ריב״א ועוד אפשר דאיסור יש להורידו מן המזבח אבל בשסודרן על הסובב והכבש לא מיקרי ירידה:

נאמרה אש בקטורת. כ״ל דכתיב גבי קרא אתה ואהרן ואיש מחתתו ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת:

תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא על מזבח החיצון. מימה לי א״כ מיבעי לה מערכה בפני עצמה כי היכי דמצרכינן מערכה לקטורת בפני עצמה וא״כ נפשיה להו מערכות וי״ל כיון דלא היה צריך ליקח שום גחלים למנורה אלא להדליק הפתילות בעלמא לא מסתבר שיעשו בשביל זה מערכה ולא מסרן הכמוב אלא לחכמים ועוד י״ל מדכתיב תמיד ש״מ שמדליקין אותה מאש הדולקת תמיד והייט ממערכה גדולה דאי עבדינן לה מערכה בפני עצמה מאי איצטריך שתהא דולקת תמיד: **הוי** אומר זה מזבח החיצון. ואין להקשות א״כ מאי איצטריך קרא לקטורת דהיכל שלוקחין לה גחלים ממזבח החיצון נגמר מקטורת דלפני ולפנים די״ל דאיצטריך לאשמועינן דעושין לה מערכה בפני עצמה דאי הוה גמרינן מהכא ה״א דיוה״כ סגי בחדא מערכה לקטורת דהיכל ולפני ולפנים אי נמי מהכא לא מצינו למילף דשאני קטורת דכל יומא כיון דמקטירין אותה על מזבח הפנימי יעשו לה מערכה כמו כן על מזבח הפנימי קמ״ל: **הוה אמינא דוקא מלפני** ה׳. הקשה ר״י מאי שנא דהכא אמרינן לפני ה׳ כנגד הפתח במערכה וכן בגר מערבי פרק שתי הלחם (מנחות דף לח.) וגבי תנופה פרק כל המנחות נאות מלה (שם דף סא.) אמרינן לפני ה׳ במזרח וגבי שחיטה נמי כתיב לפני ה׳ ושרינן בכל מקום בעזרה ומיתרץ ר״י דגבי שחיטת קדשים קלים כתיב לפני ה׳ למעוטי בחוץ אע״ג דנאכלין בכל העיר שחיטתן לפני ה׳ בפנים במזרח וכן גבי תנופה אבל בהני מזבח ומנורה אי לא אתי לאשמועינן במערב לפני ה׳ למה לי והקשה רבינו יאלח הכמור מ״מ מאי שנא דתנופה במזרח ושחיטה בכל מקום בעזרה ומיתרץ דודאי לפני ה׳ במזרח כדדרשינן בספרי בפרשת נשא גבי תנופה אל מזר לפני ה׳ במזרח בכל מקום שנאמר לפני ה׳ הוי אומר במזרח עד שיפרט לך הכמוב וגבי שחיטת קדשים קלים לא כתיב לפני ה׳ אלא בסמיכה ושמא סמיכה היא במזרח ואת״ל שחיטה במזרח דילמא הייט טעמא דגמרינן מקל וחומר משחיטה או בהיקשא דוסמך ושחט ושחיטה הוא בכל מקום כדגמרינן בחיזו מקומן (זבחים דף נה.) מקראי להכשיר כל הרוחות ואפשר דאפילו סמיכת עולה היא בכל מקום בעזרה כיון דשירי מנה היא גמרינן קל וחומר משחיטת שלמים וקרא דלפני ה׳ דסמיכה לאפוקי חוץ לעזרה וכ״מ בת״כ דדרש לפני ה׳ וסמך דגבי עולה אע״פ שסמך בחוץ ימחזר ויסמוך בפנים והא דכתיב ושחט את בן הבקר לפני ה׳ גבי עולה לא מצי למימר במזרח דהא פרט לך הכתוב לפון ודרשינן מיניה בן בקר לפני ה׳ ולא שוחט לפני ה׳ בפרק כל הפסולין (שם דף נב.) ולפני ה׳ דכתיב בפר בהן משיח ובפר העלם דרש בת״כ לקבוע להם לפון והייטו עד שיפרט לך הכתוב והאי דדרשינן ליה לפון ולא למזרח משום דאשכחן שאר קדשי קדשים שטעונין לפון ואע״ג דאמר בפרק איזהו מקומן (שם דף מח.) זה בנה אב שכל מטלות טעונות לפון נראה לי דשמא איצטריך משום דכתיב בפר בהן משיח מאשר יורם משור ומן הכלמים ולהקטרת אימורים לא איצטריך למילף משלמים שהרי הכל מפורש בגופיה ודל״א דאיצטריך לאקושיה לשלמים להכשיר כל הרוחות לשחיטתו ופר העלם איתקש לפר בהן משיח ואע״ג דדבר הלמד בהיקש אינו מוחר ומלמד בהיקש אין זה אלא גילוי מילתא להני איצטריך לאהדריהו לכלל שאר מטלות להטעינן לפון (אי נמי) אד״א כיון דמלות שריפתן חוץ לשלש מחנות לא ליבעו לפון קמ״ל לפני ה׳ וגבי נר מערבי לא קשה מידי שבשאתה אומר לפני ה׳ במזרח לא שייך למימר הכי שהרי לפונו ודרומו של מזבח היה כל כך כנגד היכל וכתליו כמו מזרחו ואם כן לפני ה׳ לאפוקי מאי אי לאפוקי שלא יעמוד החוטה במזרח ויהפוך פניו לצפון ולדרום א״כ דאתברא קאי הוה ליה למיכתב מלפני ה׳ שמע מינה דאגחלים קאי ואי גחלים דמזרחו דמזבח קאמר אמאי קרי לה לפני ה׳ טפי מדלפונו ודרומו אלא שמע מינה במערב קאמר והייטו כמו פרט הכתוב כדאיתא בספרי וכן בנרות כולם לפני ה׳ אין אדם בין נרות אלא שמע מינה נר מערבי קאמר:

אבל

שנאמר ״יצא אל המזבח אשר לפני ה׳ זה מזבח הזהב, לפי שהמזבח החיצון יש בו ל״ב, ופתח ההיכל אינו רחב אלא י׳ אמה ומה שהוא כנגד הפתח הוא לפני ה׳ והשאר לאו. וכבר אמרו מזבח ממוצע באמצע עזרה. וזה דבר ברור הוא. וכענין זה פשוטה תחלת פרק היה מביא מנחתה בכפישה מצריח. ואצטריך למיכתב מלפני ה׳ למעט מזבח הפנימי שהוא כולו לפני ה׳, ואצטריך למיכתב מעל המזבח לרבות כל הגחלים שבמזבח, ואפי׳ אותם שבצדדין שאינן מכוונים כנגד פתח ההיכל שהוא לפני ה׳.

שסודרן על גבי מזבח ואם אין מחזיקן שסודרן על הכבש או ע״ג סובב עד שיעשה מערכה גדולה וסודרן ת״ל [1]אשר תאכל האש את העולה על המזבח ור׳ מאיר עיכולי עולה אתה מחזיר [8]ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת דתני [6]ר׳ חנניא בר מניומי בדבי ר׳ אליעזר בן יעקב אשר תאכל האש את העולה על המזבח עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת דכולי עלמא מידחת מוסיפין בו ביום אית להו מנא להו נפקא להו [2]מוהאש ואפילו למאן דלא דריש [3]וא״ו וא״ו ה״א דריש אש תמיד למאי אתא מבעי ליה לכדתניא [א] [3]אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה [2]לימד על מערכה שניה של קטורת [5]שלא תהא אלא על המזבח החיצון אש מחתה ומנורה מניין ודין הוא נאמרה [4]אש בקטורת ונאמרה [5]אש במחתה ומנורה מה להלן על מזבח החיצון אף כאן על המזבח החיצון או כלך לדרך זו נאמרה אש בקטורת ונאמרה אש במחתה ומנורה מה להלן בסמוך לו אף מחתה ומנורה בסמוך לו ת״ל אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה [2]אש תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון למדנו אש למנורה אש למחתה מניין ודין הוא נאמרה אש במחתה ונאמרה אש במנורה מה להלן על גבי מזבח החיצון אף כאן על מזבח החיצון או כלך לדרך זו נאמרה אש בקטורת ונאמרה אש במחתה מה להלן בסמוך לו אף כאן בסמוך לו תלמוד לומר [5]ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה׳ איזהו מזבח שמקצתו לפני ה׳ ואין כולו לפני ה׳ הוי אומר זה מזבח החיצון ואיצטריך למיכתב מעל המזבח ואיצטריך למיכתב מלפני ה׳ דאי כתב רחמנא מעל המזבח הוה אמינא מאי מזבח מזבח פנימי כתב רחמנא מלפני ה׳ ואי כתב רחמנא מלפני ה׳ הוה אמינא דוקא מלפני ה׳ אבל

אשר תאכל אש העולה. אם אינו ענין לתחילתה דהא כתיב [ג] העולה על מוקדה תהנו לענין סופה: **עיכולי עולה.** פוקעין שפקעו מעל האש וקרי ביה אשר תאכל את העולה על המזבח: **אש תמיד תוקד למאי אתא.** כיון דדרשת כל מוקדות דענינא: **שלא תהא אלא על מזבח החיצון.** דהאי קרא במזבח העולה כתיב: **אש מחתה ומנורה.** אם דיוה״כ דלפני ולפנים ואם דמנורה דהדלקת נרות דכל יומא מניין שתהא ניטלת מעל המזבח החיצון: הכי גרסינן **נאמר לא אש בקטורת.** דכתיב [ד] יקטירנה ואין הקטרה בלא אש: **מה להלן בסמוך לו.** במזבח החיצון הסמוך לפנימי שעליו הקטורת נקטר אף מחתה ומנורה נוטל מן הסמוך לו והוא מזבח הפנימי הסמוך למנורה ולפני לפנים: **אש תמיד.** אם שאמרתי לך כה תמיד והוא של מנורה שנאמר בה [ה] להעלות נר תמיד: **נאמר אש בקטורת.** של כל יום: **ולקח מלא המחתה מעל המזבח.** (ויקרא טז) ומהיכן מלפני ה׳ מלד מערב: הכי גרסינן **איזהו מזבח שמקצתו לפני ה׳ ואין כולו לפני ה׳ הוי אומר זה מזבח החיצון.** איזהו מזבח שיש לחלק בו מה ממנו לפני ה׳ שהוקק הכתוב לומר מלפני ה׳ הוי אומר זה מזבח החיצון דאילו פנימי כולו לפני ה׳: **דוקא מלפני ה׳.** כנגד הפתח ממש:

אבל

[1] נמצא לכדתנינ. (אם תמיד תוקד על המזבח לא תכבה) אמ״מ וי״ב ואם המזבח תוקד בו (וכ״ה בתורת כהנים וכמ״ש לעיל עמוד ל׳ וכתף לג ל׳):

מוסף רש״י

אשר תאכל האש. קרא יתירא דפשיטא דדשן מאשר מאכל האש היא, אלא לדרשא אשר תאכל האש ותפקעם העולה מעל המזבח חזור והעלם על המזבח (זבחים פג.) קרי ביה תעוכל (מנחות כו.).

תוס׳ ישנים

דרשען מניה כהן בכיהנו ול״ת לרבי יהודה אמאי אצטריך תרי קראי מהאי קרא דיתנו תיפוק ליה מלעלת דכתיב ביה כהוצה וכלאשי של מזבח וי״ל דעל המזבח דהאי קרא אתא לדרשה אחריתי: ה) ורבנן וי״ל לא דרשי. פירש רבי יהודה ורבי יוסי ומה שמקשין לרבי יהודה דרש וי״ל דעלמא הכא לא דרש לה פי׳ בפנהדרין ובערכין ובתמורה:

ה) שיין לעיל:

רבינו חננאל (המשך)

בצפון משוך מן הכותל כו׳. וכבר פירשנוהו שם בפרק אמר להם המונה. כן אש מחתה ומנורה לא תהיה אש אלא ממזבח הזהב הסמוך להם. לכך בא זה אש תמיד תוקד על המזבח, ללמד כי האש שכתבתי לך תמיד, והיא אש של מנורה בדכתיב להעלות נר תמיד, לא תהא אלא ממזבח החיצון. למדנו אש למנורה דכתיב הכא אש תמיד, ובמנורה כתיב להעלות נר תמיד. אש מחתה מנין, ולא אשכחן בה טעם אלא מנורה, שנאמר ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה׳ דדייקינן מדכתיב לפני ה׳ שמעינן מינה דבעינן אש ממזבח שאין בולו לפני ה׳. ואמרינן איזהו מזבח שאין כולו לפני ה׳, הוי אומר זה מזבח החיצון, אבל מזבח הפנימי כולו לפני ה׳ הוא,

מסורת הש״ס

ג) מנחות כו: [זבחים פג:]. כ) [יבמות עב: מנחות לח: סז:]. ג) [ויקרא יז]. ד) [שמות ל]. ה) [שמות כז].

גליון הש״ס

נמצא שלא תהא אלא על המזבח החיצון. עיין לעיל דף לג ע״ב תוס׳ ד״ה מכלל:

הגהות הגר״א

[א] נמצא לכדתנינ. (אם תמיד תוקד על המזבח לא תכבה) אמ״מ וי״ב ואם המזבח תוקד בו (וכ״ה בתורת כהנים וכמ״ש לעיל עמוד ל׳ וכתף לג ל׳):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com